

POSTANOWIENIE

Dnia 11 lipca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Zawistowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Barbara Myszka

w sprawie z wniosku I. S.-S. i A. S.

przy uczestnictwie H. D., Województwa Ś., T. B., R. D., J. C., R. P., H. S., J. M., M. S., J. S. i Gminy K. - Miejskiego Zarządu Dróg w K.

o zasiedzenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 11 lipca 2014 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawców

od postanowienia Sądu Okręgowego w K.

z dnia 14 grudnia 2012 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 14 czerwca 2012 r. Sąd Rejonowy w K. stwierdził, że z dniem 12 kwietnia 2008 r. własność nieruchomości położonej w K., oznaczonej jako działki nr 251 i 248/2 o łącznej powierzchni 0,0618 ha, ujawnionej w księdze hipotecznej „N. K.” nr hip 71 prowadzonej przez Sąd Rejonowy w K., nabyli w drodze zasiedzenia M. i A. małżonkowie S. na zasadach małżeńskiej wspólności ustawowej w 25/72 części oraz I. S. – S. w 25/72 części oraz rozstrzygnął o kosztach sądowych i o kosztach postępowania.

Ustalił, że małżonkowie A. i H. S., w oparciu o umowy z dnia 9 lipca i 10 sierpnia 1920 r. nabyli w równych częściach nieruchomość, odpowiadającą obecnej nieruchomości gruntowej położonej w K., oznaczonej jako działki nr 251 i 248/2 o łącznej powierzchni 0,0618 ha - ujawnionej w księdze hipotecznej „N. K.” nr hip 71 prowadzonej przez Sąd Rejonowy w K. Wnioskodawcy I. S. – S. oraz A. S. (wnukowie właścicieli) zamieszkują w domu mieszkalnym, położonym na tej nieruchomości od lat 50-tych ubiegłego wieku. Od 1976 r. nieruchomość tą zamieszkuje także M. S. Nie później niż od 11 kwietnia 1978 r. I. S. – S., A. S. i M. S. objęli we wspólne samoistne posiadanie z wyłączeniem innych osób całość przedmiotowej nieruchomości. Samodzielnie zarządzali nią, opłacali należności z tytułu podatku od nieruchomości oraz składki na ubezpieczenie majątkowe w PZU oraz przeprowadzali niezbędne remonty, a w latach 90-tych, I. S. – S. dokonała rozbudowy domu, powiększając jego powierzchnię użytkową o 90 m². A. i H. S. posiadali troje dzieci: M. S., H. S. i I. Z. H. S. i I. Z. wyprowadzili się z nieruchomości rodziców w latach sześćdziesiątych ubiegłego wieku i nie zgłaszali wobec I. S. – S., A. S. lub M. S. zastrzeżeń co do faktu i zakresu czynionych inwestycji i nakładów na nieruchomość oraz nie partycypowali w kosztach ponoszonych prac, podatków i składek. Spadek po A. S. na podstawie ustawy nabyli żona H. S., syn H. S., syn M. S. oraz córka I. Z. po 1/4 części każde z nich. Spadek po H. S. na podstawie ustawy nabyli: syn H. S., syn M. S., córka I. S.-S., syn A. S. po 1/3 części każde z nich. Spadek po H. S. na podstawie ustawy nabyli żona S. S. w 1/2 części oraz bratanek A. S. w 1/8 części, bratanica I.S.-S. w 1/8 części i siostrzenica J. M. z domu Z. w 1/4 części. Spadek po S. S. na podstawie testamentu notarialnego nabył w całości R. P.

Sąd I instancji stwierdził, że I. S. – S., A. S. i M. S. są wspólnie posiadaczami samoistnymi nieruchomości, nieprzerwanie najpóźniej od 11 kwietnia 1978 r. i od tego czasu władali nią jak właściciele. Wskazał, że wnioskodawcy byli posiadaczami w złej wierze, gdyż objęli nieruchomość w posiadanie za zgodą poprzednich współwłaścicieli tej nieruchomości M. S. i H. S. Mając na uwadze wszystkie postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, Sąd uznał, że każdy z wnioskodawców nabył po 11/72 udziałów we współwłasności nieruchomości. W tej sytuacji przedmiotem zasiedzenia objętym wnioskiem jest 50/72 części udziałów we współwłasności nieruchomości, tj. po 25/72 części udziałów we współwłasności nieruchomości na rzecz każdego z wnioskodawców.

Postanowieniem z dnia 14 grudnia 2012 r. Sąd Okręgowy w K. zmienił zaskarżone postanowienie Sądu pierwszej instancji i oddalił wniosek o zasiedzenie, orzekając o kosztach postępowania. Sąd ten uznał, że wnioskodawcy nie wykazali, aby objęli od dnia 11 kwietnia 1978 r. w samoistne posiadanie i posiadali nieprzerwanie przez okres 30 lat udziały pozostałych współwłaścicieli w nieruchomości. Podkreślił, że w rozpoznawanej sprawie, wbrew stanowisku Sądu Rejonowego, czynności podejmowane przez wnioskodawców od dnia 11 kwietnia 1978 r. do lat 1986-89, a polegające na zarządzaniu nieruchomością, opłacaniu podatków i składek na ubezpieczenie mogą być kwalifikowane jedynie jako czynności zachowawcze, a nie jako przejaw woli zaimplementowania wobec pozostałych współwłaścicieli objęcia w samoistne posiadanie ich udziałów. Czynności wnioskodawców w ocenie Sądu drugiej instancji nie można postrzegać jako przejawu woli posiadania nieruchomości wyłącznie dla siebie, z uwagi na to, że zamiar ten nie został uzewnętrzniony ani wobec innych współwłaścicieli, ani wobec ich następców prawnych. W ocenie Sądu Okręgowego działania podjęte przez wnioskodawców zmierzały jedynie do zachowania wspólnego prawa, a przejawiało się to wykonywaniem takich czynności jak zarządzanie nieruchomością wzmacnianiem konstrukcji ścian, uiszczaniem podatku od nieruchomości. Takie zachowania, mogą być kwalifikowane wyłącznie jako czynności zachowawcze w rozumieniu art. 209 k.c. Z tego też względu Sąd ten uznał, że wniosek o zasiedzenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Skarga kasacyjna wnioskodawców została oparta na obu podstawach określonych w art. 398³ § 1 k.p.c. W ramach podstawy naruszenia przepisów postępowania skarżący zarzucili obrazę art. 382, 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 i art. 13 § 2 k.p.c., a w ramach podstawy naruszenia prawa materialnego zarzucili obrazę art. 172 w zw. z art. 336 w zw. z art. 206 k.c. i art. 209 k.c. W oparciu o te zarzuty wnieśli o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd drugiej instancji rozpoznający apelację jest sądem rozpoznającym sprawę merytorycznie, niezależnie od sprawowania funkcji kontrolnej. Zgodnie z art. 382 k.p.c. sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Uzasadnienie wyroku sądu drugiej instancji, z uwagi na odpowiednie stosowanie art. 328 § 2 k.p.c., musi zatem zawierać między innymi wskazanie okoliczności faktycznych, które stanowiły podstawę rozstrzygnięcia. Podstawa faktyczna rozstrzygnięcia obejmuje ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione oraz ocenę dowodów stanowiących podstawę ustaleń. Ustalenie stanu faktycznego sprawy stanowi warunek prawidłowego zastosowania prawa materialnego. Przy uwzględnieniu charakteru postępowania apelacyjnego judykatura dopuszcza uproszczony sposób wskazania przez sąd drugiej instancji podstawy faktycznej rozstrzygnięcia przez stwierdzenie, że sąd drugiej instancji podziela ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji, jeżeli takiej oceny dokonuje sąd rozpoznający apelację. Konieczne jest jednak wyraźne stwierdzenie w tym zakresie zawarte w uzasadnieniu wyroku sądu drugiej instancji. W skardze kasacyjnej zasadnie podniesiono, że Sąd Okręgowy dokonując zmiany zaskarżonego postanowienia przez oddalenie wniosku o zasiedzenie, nie wskazał w żaden sposób podstawy faktycznej swojego rozstrzygnięcia. Oceniając materiał dowodowy stwierdził jedynie, że wnioskodawcy nie wykazali samoistnego posiadania nieruchomości w zakresie przekraczającym ich własne udziały. Z tego względu zarzut naruszenia art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. był w pełni uzasadniony. Uniemożliwia to kontrolę kasacyjną zaskarżonego postanowienia i uzasadnia uwzględnienie skargi w ramach zarzutów wypełniających podstawę naruszenia przepisów postępowania.

Brak wskazania przez Sąd Okręgowy podstawy faktycznej rozstrzygnięcia nie zezwala na merytoryczną ocenę zarzutów naruszenia prawa materialnego i czyni ją bezprzedmiotową.

Z przyczyn wyżej wskazanych skarga kasacyjna podlegała uwzględnieniu i zaskarżone nią postanowienie zostało uchylone na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.